

ANNO DOMINI CDXL.

VINCENTIUS LIRINENSIS

PROLEGOMENA.

NOTITIA GALLANDII.

(Ex Bibl. Vett. Patr. Galland. tom. X, Proleg.)

1. Vincentius, natione Gallus, Lirinensis dictus, a quo ab aliis duobus ejusdem nominis distingueretur qui eadem tempestate claruere, aliquamdiu variis ac tristibus sæcularis militiæ turbinibus se ipsum fuisse jactatum profitetur (a). Sed tandem in portum religionis Christo aspirante ingressus, ibi, depositis vanitatis ac superbiæ flatibus, Christianæ humilitatis sacrificio placare Deum studuit (b). Quibus ex verbis in eam adductus est sententiam noster Baronius (c), ut sibi persuasum haberet auctorem quo de agimus fuisse illum Vincentium cujus meminit Sulpicius Severus (d), virum egregium omnique virtutum genere præstantem, qui vivente sancto Martino Turonensi episcopo Galliarum præfectura fuisse auctus comperitur. Verum hujusmodi viri magni conjectura Papebrochio (e), Tillemontio (f) aliisque scriptoribus eruditibus (g) minus arridet. Alii præterea ex epistola sancti Eucherii ad Hilarium de laude eremi (h) arguunt, Vincentium nostrum sancti Lupi Trecentis episcopi fuisse fratrem germanum. At hæc item sententia viris doctis modo laudatis, Papebrochio, inquam (i), Tillemontio (j) atque Gallicæ historiæ litterariæ auctoribus (k) haud probatur. Quibus addendi operum Norisianorum editores (l), sed imprimis ipsemet Norisius, qui hac de re pluribus erudite disserit (m).

2. Abdicatis itaque Vincentius sæculi curis, ac vitam monasticam deligens, in insulam Lirinensem recessit (n). Locus autem, inquit, quod urbium frequentiam turbasque vitantes, remotioris villulæ et in ea secretum monasterii incolamus habitaculum. Ex his porro verbis arguit Norisius (o), monachum quidem fuisse Vincentium, dum suum scriberet Commonitorium, sed non Lirinensem; propterea quod

remotioris villulæ et in ea secretum monasterii se incolere habitaculum tradat: neque enim, inquit vir doctissimus, ulla erat villula in Lirino, sed tantum monachorum cellulæ insula tota dispersæ. Quapropter conjicit eundem in Massiliensi quodam monasterio degisse: licet mox Gennadii auctoritate permotus annuat, illum apud Lirinenses supremum diem obiisse. In aliam tamen a Norisiana sententiam abiit el. Antelmius: quod minus advertit Tillemontius (p). Norisio quidem is assentitur, opinanti auctorem nostrum extra Lirini monasterium Commonitorium elucubrasset; at monachum Lirinensem tum jam fuisse statuit, secus atque Norisius. Sic enim scribit (q): « Vincentius e MONASTERIO LIRINENSI in montis Capo-Fulvi (Cap Roux, quod promontorium est oræ Foro-Julienensis maritimæ, e regione Lirini) secreta magno religionis et anachoreos ardore secedens, in illis Commonitorii scribendi et digerendi propositum sumpsit. » Hæc aliaque vir eruditus. Verum Tillemontius doctissimos duum viros, Norisium et Antelmium, sibi sapere sinit (r); atque adhærens interim ipsemet Gennadio, in insula Lirinensi monasticen professum vixisse ac scripsisse Vincentium existimat. Neque aliter consent Gallicæ historiæ litterariæ scriptores (s).

3. Enimvero hæc de auctore nostro Gennadius (t): Vincentius, inquit, apud monasterium Lirinensis insulæ presbyter, vir in Scripturis doctus et notitia ecclesiasticorum dogmatum sufficienter instructus, composuit, ad evitanda hæreticorum collegia nitido satis et aperto sermone validissimam disputationem, quam absconso nomine suo titulavit, PEREGRINI ADVERSUS HÆRETICOS. Hoc est autem celebre Commonitorium: « quod quidem, ut ait Baronius (u), quam mira fuerit

(a) Vincent. L. Commonit. § 1, infra.

(b) Id. ibid.

(c) Baron. ad ann. 434, § 20.

(d) Sulp. Sev. Dial. 1, cap. 26.

(e) Papebr. Act. SS. Maii tom. V, pag. 284, num. 4.

(f) Tillem. Mem. Ecel. tom. XV, pag. 145.

(g) Hist. littér. de la Franc. tom. II, pag. 305.

(h) Eucher. epist. ad Hilar. pag. 562, edit. Paris. 1579.

(i) Papebr. l. c. num. 2.

(j) Tillem. l. c. pag. 859, not. 1, sur Vincent de Lérins.

(k) Hist. littér. de la Franc. l. c.

(l) Ballerin. ad tom. IV Opp. Noris., pag. 913.

(m) Noris. Hist. Pelag. lib. II, cap. 11 Opp. tom. I, p. 395.

(n) Vinc. Ler. l. c.

(o) Noris. l. c. pag. 396.

(p) Tillem. l. c. pag. 860, not. 2.

(q) Antelm. de ver. opp. SS. Leon. et Prosp. Dissert. 9, cap. 13, pag. 419.

(r) Tillem. l. c. pag. 144 et 860.

(s) Hist. littér. de la France, tom. II, pag. 306.

(t) Gennad. de Vir. Illustr. cap. 64.

(u) Baron. ad ann. 434, § 20.

scriptoris eruditio, palam ostendit : ut vix sit reperire qui paucioribus chartis majora et feliciori tractatu concluderit :) cujus auctor proinde (a) *magnam sui nominis in Ecclesia catholica laudem reliquit*. Hæc magnus Baronius, qui et alibi (b) opus illud contra hæreses scriptum, *certe aureum* appellat. Et jure plane optimo egregium hujusmodi libellum summis præconiis auxere alii viri doctissimi, ut videre est apud Norisium, non solum catholicorum (c); verum etiam heterodoxorum elogia paucis congerentem (d); qui Commonitorium, opus *eximium, aureolum, aureum, divinum, numquam homini Christiano deponendum manibus, honoris gratia dixerunt*.

4. Quo porro tempore hoc opusculum scripserit Vincentius, testatur ipsemetubi mentionem injicit (e) *sancti concilii quod ANTE TRIENNIIUM ferme in Asia apud Ephesum celebratum est VV. CC. Basso Antiochoque consulibus*. Fuisse autem coactam œcumenicam synodum Ephesinam anno 431 nemo nescit : adeoque anno 434 suum illud libellum scripserit Vincentius. Neque alibi plane quam in insula Lirinensi opus illud litteris ipsum consignasse fas est opinari, ut modo ex Gennadio intelleximus : cujus quidem auctoritati Eucherii quoque Lugdunensis episcopi testimonium addere libet, qui Salonium filium sic alloquitur (f) : *Vixdum, inquit, decem annos natus, EREMUM ingressus, inter illas sacras manus non solum imbutus es, verum etiam nutritus es sub Honorato patre illo, patre inquam primo INSULARUM, postea etiam Ecclesiarum magistro; cum te ILLIC beatissimi Hilarii, tunc INSULANI tironis, sed jam nunc summi pontificis, doctrina formaret per omnes spiritualium rerum disciplinas; ad hoc etiam te postea consummantibus sanctis viris, Salviano atque VINCENTIO, eloquentia pariter scientiaque præminentibus*. Ecce tibi Vincentius in eremo, id est in Lerino, ubi Honoratus, ubi Hilarius, Salonium sacris disciplinis instituens. Supremum tandem diem clausit vir optimus, Gennadio teste (g), Theodosio (juniore) et Valentiniano (III) regnantibus : ac proinde ut maxime circa annum 450 quo Theodosius, die 28 Julii, indictione 3 e vivis excessit, Theodoro Lectore perhibente (h). Ejus memoria in tabulis ecclesiasticis recolitur 1x kal. Junii : cujus reliquæ nobili loco repositæ in Lirinensi monasterio asservantur (i).

5. Præter Commonitorium scripsisse quoque au-

(a) Baron. in notat. ad Martÿrol. 1x kal. Jun.
 (b) Id. ad ann. 431, § 188.
 (c) Noris. Hist. Pelag. lib. II, cap. 11 Opp. tom. I, pag. 387.
 (d) Id. tom. III, pagg. 993 seqq.
 (e) Vinc. Ler. Common. 2, § 29, infra.
 (f) Eucher. præfat. ad lib. de Præst. vet. et nov. Testam.
 (g) Gennad. l. c.
 (h) Theod. Lect. lib. II, num. 64.
 (i) Noris. Hist. Pelag. lib. II, cap. 11, Opp. tom. I, pag. 397.
 (j) Id. ibid. pagg. 387 seqq. et alibi passim, cum in *Confut. Patinod.*, tum in Dissert. inscripta *Anonymi scrupuli*, etc.
 (k) Antelm. l. c., § 17, pagg. 419 seqq.

ctorem nostrum *Vincentianas objectiones* quas refutasse sanctum Prosperum novimus, complures eruditi viri existimant ; qui propterea cum legitima Semipelagianismi suspicione laborare contendunt : neque porro ab hac labe immune Ipsius quoque Commonitorium dueunt. Inter eos, ut alios prætereamus, eminent Norisius (j), Antelmus (k), Natalis Alexander (l), Pagius (m) et Norisii operum editores (n). Contra vero ab hac nota Vincentium vindicant Baronius in primis (o), Labbeus (p), Papebrochius (q) atque Gallicæ historiae litterariæ scriptores (r). Neque ab his longe abest Tillemontius (s). Utcumque sit, nulla per nos, inquit Norisius (t), Vincentii sive eruditioni sive sanctitati injuria importatur, dum illum cum iis Massiliensibus censuimus qui Semipelagiani vulgo audiunt. Neque enim isti erant id temporis hæretici, sed viri doctissimi ac sanctissimi, quos sanctus Augustinus *fratres ac dilectores sui* (u); Prosper vero, licet alias eorum hostis *sanctos, honoribus et meritis claros, et egregios in omnium virtutum studio viros, honoris causa appellabant* (v). Quis autem nesciat Hilarium Arelatensem, Joannem Cassianum ac Faustum Reiensem, adhuc in vivis magna in æstimatione in Galliis fuisse; mortuos vero, Arelate, Massiliæ et apud Reios uti sanctos coli, quum tamen iidem fuerint Semipelagianæ scholæ magistri? Tunc ab Augustino in controversia de prædestinatione ad fidem recedebant, quando fas erat, ea de re in utramque partem disputare. Anno enim demum centesimo ab Augustini obitu, sancti doctoris sententia in Arausicana synodo inter fidei canones relata est.... Quare cum in omnium pene sententia, illa Augustini doctrina de efficaci electione ad primam gratiam *contraria putaretur patrum opinioni et ecclesiastico sensui*, teste Prospero in epistola ad eundem sanctum doctorem, et præter paucos reliqui uno consensu contra eundem conspirarent : quid mirum, si Vincentius qui toto eo eruditissimo ac elegantissimo volumine nunquam hoc urget, nempe communem sententiam *privatis opiniunculis*, ut ejusdem verbis utar, præponendam esse, ea in controversia communi inter Gallicæ doctores sententiæ sibi inhærendum esse putaverit, relicta Augustini Africani opinione, quæ nova putabatur et *contraria patrum opinioni et ecclesiastico sensui*? Hæc fusius prosecutus sum, quo nonnullorum querelis facerem satis,

D (l) Natal. Alex. Hist. Eccl. sæc. v, part. I, cap. 3, art. 2 seqq.
 (m) Pagi. ad ann. 434. §§ 16 seqq.
 (n) Baller. Observ. lib. I, cap. 6, num. 3, ad tom. IV Opp. Noris. pag. 912.
 (o) Baron. ad ann. 431, § 188, et in Notat. ad Martÿrol. 1x kal. Jun.
 (p) Labb. Dissert. de Script. Eccl. tom. II, pag. 489.
 (q) Papebr. Act. SS. tom. V Maii pag. 285, numm. 6 seqq.
 (r) Hist. littér. de la France, tom. II, pag. 309.
 (s) Tillem. Mem. Eccl. tom. XV, pag. 860, not. 3.
 (t) Noris. l. c. tom. I, pagg. 397 seqq.
 (u) Aug. lib. de dono Persev. in fine et lib. de Prædest. SS. init. et cap. 14.
 (v) Prosp. epist. ad August.

qui grandi placulo adstringi putant eum qui Vincen- A gnare scilicet quin sit illud Symbolum Vincentii Lirinensis opus, si alias certum quodpiam suppeteret pro Vincentio vel codicis vel scriptoris alicujus testimonium. Sed hæc hæc tæcenus. Nihil porro reliqui de auctore nostro nobis superest adjiciendum præter monitum de illa editione qua usi sumus in ejus Commonitorio excedendo. Eam nimirum adhibuimus quam Parisiis anno 1684 tertio evulgavit cæteris præstantiorem Stephanus Baluzius; qui primum cum duobus codicibus mss. bibliothecæ Regiæ contulit ejusmodi opusculum; deinceps vero illud rursus exegit ad alios duos eosque vetustissimos, quorum alter nunc asservatus in bibliotheca Colbertina, fuit olim Petri Pithæi; alter celeberrimi monasterii Corbeiensis. Notas autem Baluzianas quarum præcipuus B scopus est variantes lectiones indicare, textui adjectis, paucis pro more nostro ad calcem paginarum appositis.

6. Non solum autem auctori nostro tribuæ Vincentianæ objectiones ab iis viris criticis quorum superius meminimus; verum etiam symbolum *Quicumque* variis argumentis eidem asserere conatus est laudatus Antelmus: inter quæ alicujus sane momenti videtur esse illud, quod petit vir eruditus ex aliquibus loquendi formulis magnam cum Symboli particulis quibusdam similitudinem præ se ferentibus, quas ex Vincentii Commonitorio ille collegit. Eas refert ac expendit el. Montfauconius (c), atque id probe eruditi viri argumentis confici, nihil repu-

(a) Blondell. de Primat. in Eccl. sect. 6, pag. 52, edit. 1641.

(b) Noris. opp. tom. III, pagg. 1010 et seq.

(c) Montf. Diatr. in Symb. *Quicumque* ad opp. Athan. tom. II, pag. 724 seqq.

NOTITIA SCHOENEMANNI.

(Ex Bibl. Hist. Litter. Lat. Pat. tom. II.)

§ I. Vita Vincentii Lirinensis.

Lirinensis cognomen ipsi inditum fuit, ut ab aliis ejusdem nominis atque ætatis scriptoribus discernetur, ab insula, in qua maximam vitæ suæ partem monasticis studiis impendit. Pauca et non satis certa de ortu ejus atque conditione memoriæ tradita sunt. Natus fuit in Gallia Celtica vel Belgica, et si vere germanus illius fuit Lupus ille Trecensis, quod tamen doctissimi rerum utriusque scriptores negant (a), Tullum Leucorum patriam habuit. Quo tempore primum sæculo nuntium remisit et in Insulam secesserit, quandoque et ubi presbyteri dignitatem sit adeptus, ignoramus: sed mature factum esse debet, si quidem Eucherius de eo prædicat, eum filium suum Salonium, qui ab Honorato abbate institui cœperat, eum Salviano consummasse, obitumque ejus an. 450 assignant.

§ II. Scripta Vincentii Lirinensis.

Composuit ad evertenda hæreticorum collegia nitido et aperto sermone validissimam disputationem, quam absconso nomine suo attitulavit *Peregrini*, adversus hæreticos: cujus operis quia secundi libri maximam in schedulis partem a quibusdam furatam perdidit, recapitulato ejus paucis sermonibus sensu, primo compegit et in unum librum edidit. Hæc Gennadius c. 64. Superest hocce opusculum, inscriptum *Commonitorium*, seu *Commonitoria duo pro catholicæ fidei antiquitate et universitate adversus profanas omnium hæreticorum novitates*. Sed certum

est neque Peregrini nomen, neque *Commonitorii* titulum ab ipso auctore profecta, sed ex præfatione libri petita esse. Multa disputata sunt a recentioribus, præeuntibus Vossio et Norisio, de Semipelagianismo Vincentii studioque ejus Augustinianam doctrinam de gratia tamquam hæreticam traducendi. Quin proprium in eo operis hujus consilium nonnulli agnoscere sibi visi sunt et loca omnia Semipelagianismo consona diligenter enotarunt, de quibus itemque iis quæ ab aliis opposita sunt Oudinum adire præstat (b). Eadem fere de causa a quibusdam Vincentio tribui cœptæ sunt *Objectiones* illæ *Vincentianæ contra Augustini doctrinam*, quas singulari studio oppugnavit Prosper in libro *Responsionis ad capitula objectionum Vincentianarum*, et opus *Prædestinati* quod an. 1643 Parisiis exire fecit Jac. Sirmondus. Sed præter levem nominis in altero et doctrinæ in utroque cum illa Semipelagianismi in Vincentio suspicione similitudinem omnia alia argumenta cessant (c).

D § III. Editiones, versiones et codices operum Vincentii Lirinensis.

Editiones.

Vincentii Commonitorium, ut primum e manibus auctoris sul exit, plures statim, et frequentes deinceps per omne ævum lectores et ex lectoribus amatores invenit. Non immerito quidem. Est enim huic auctori proprium acumen quoddam, etsi falsum interdum et ineptiens, et dicendi genus concisum

(a) Hist. Litt. de la France, t. II, p. 305.

(b) Dissertat. de Vincentio cap. 2, 3 seqq. t. I, p. 1251-45. Cf. Hist. litt. Gallix auctores, t. II, p.

509, qui minime Pelagianismi odoratoribus assentiunt.

(c) Adeundus etiam de his Oudinum cap. 4 et 5.